

de collecte.

de heer
ligen presi-
Sept. 1877.
de Geref.
Wo lezen:
President
ligen werd

advies. Hij
collecte een
voldoende
het geld en
dan wilde
opdragen
en. Ik heb

— volgens

raak voor
niet op de

Apostel Ja-
n bijbel te
hebt den
is, de arme
ouder het
op de arme
achtens een
kerk. Er is
ij... maar
en: „Pas
Geen geld
ot aan het
erder niet!
geen goed
len dag als
en om acht
Notaris zal
zijn graf-
m Sus zal
notaris een
n der Kerk
lied zingen,
dragen...
ts van! De
„God, zei
aan de ziel
in wat voor

die niflog
bloeden is.
indien ge
heeft.

reuten van
s voor de
angen van
el.

gemeesters.

De Anto-
Evangelisa-
gd te Am-
de v. Herk-
P. Storm,
stgenoemde,
ctie. Adres
ionsweg 10,
r het werk
waar. Een
den arbeid

ant is in-
n weer het
nen in het
men heeft
ester in het
n de Anto-

De moed
et program
ke plaats

N. C. S. V.

ds Meyster
trinnert aan
roken woor-
wist daarna
ft, maar be-

oordeel over
l opgesloten
n gewenscht
ning, inder-
roken, blijft

ijft: „er op
ord kan val-
men worden

or de N. C.
ng het posi-
zag der H.
rsprekt, en
heeft voor
r den zega-
aanloopen.

te Bussum.

Geelkerken
de om hem
s P. v. Dijk
Theol. Tijd-

Van aparte kringetjes is immers niet veel heil te verwachten! Het voorbeeld heeft men aan de Kerk van Dr. Geelkerken. Perspectief zien wij, met het N. Holl. Kerkblad, heel weinig in deze groep. Maar lijdheid verloor weder een medewerker, en bekend is dat niet allen, wier naam nog aan den kop van het blad prijkt, met den huidige koers van Woord en Geest ingenomen zijn.

De hultenstaanders leven in afwachting. Inmiddels hebben redevoeringen als Dr. G. in Bussum hield in ieder geval de verdienste, dat ze duidelijk zijn. Spot wordt niet zelden alleen den spitter zelf. In overeenstemming met den ernst van de beginselverklaring zijn grappen als over den navel van Adam nu juist niet.

Het zou, dunkt ons, moeilijk zijn, uit ook maar één artikel dat van pro-Assensische zijde tegen de groep van Dr. G. geschreven is, een aanhaling te doen, waarin met den ernst van de scheiding gespot werd als in Bussum geschiedde!

Genesis I op het agendum?

Prof. Groenheide schrijft in „Noord-Holl. Kbl.“:

Volgens berichten in de bladen heeft de Classis Tiel op voorstel van de Kerk van Geldermalsen besloten de o.k. Part. Syn. van Gelderland te verzoeken aan de Gen. Synode een uitspraak te vragen over de kwestie, of de dagen in Gen. I als tijdperken, dan wel als dagen van 24 uren zijn te verstaan.

Wij voor ons zouden het zeer betreuren, indien de Particuliere Synode van Gelderland dit verzoek ter Synode bracht en nog meer, indien de Generale Synode een uitspraak deed, als door de Classis Tiel wordt gevraagd.

Betreuren om meer dan één reden.

Van de zijde der medestanders van Dr. Geelkerken is herhaaldelijk betoogd, dat uit de oorspronkelijk door de Classis Amsterdam aan Dr. Geelkerken voorgelegde vragen, het noemen van Gen. I was weggelaten, omdat inzake Gen. I geen eenstemmigheid bestond, of omdat men hier den weg open wilde houden om de dagen als tijdperken te verstaan, of omdat men de kwestie niet aandurfde en zoo meer.

We mogen beginnen te herhalen, dat deze voorstelling onjuist is.

De Classis Amsterdam heeft op voorstel van de door haar te hulp geroepen hoogleeraren besloten Gen. I uit de vragen te laten vervallen, alleen omdat door de professoren was betoogd, dat de Classis zelf verklaard had tevreden te zijn met het antwoord, dat Dr. Geelkerken gegeven had op de hem gestelde vragen, voorzover Gen. I daarbij in het geding was en dat het dus geen zin had nog weer eens Gen. I te noemen.

We mogen er voorts aan herinneren, dat we voor ons zelf niet bevreesd zijn over de dagen van Gen. I te spreken. Immers we hebben in dit blad zelf vrijwillig de kwestie ter sprake gebracht en ons oordeel gegeven. Een oordeel, dat hier op neer kwam, dat het ons noch juist leek te spreken van tijdperken, noch juist om te spreken van dagen van 24 uur. Het eerste niet omdat daarmede het terrein van de uitlegging der Schrift verlaten wordt en men aan dag 'n zin geeft, waartoe de wetenschap brengt, hetgeen er ten overvloede nog niet toe leidt, dat men van de moeilijkheden verlost is, het tweede niet, omdat men dan iets, dat het voortbestaan, de geschiedenis der wereld betreft, gaat toepassen op haar ontstaan. We wenschen ons te houden aan hetgeen in Gen. I:5 uitdrukkelijk staat: God noemde het licht dag. Meer weten we er niet van en we zien voorlopig geen weg om er meer van te weten te komen.

Daarmede is tevens ons eerste bezwaar genoemd tegen de gedachte van de Classis Tiel. Er wordt hier een dilemma, een tweeluid gesteld, die we niet kunnen aanvaarden. Wie spreekt van tijdperken of van gewone dagen, dringt twee mogelijkheden aan het verhaal op, die beide met het karakter van het verhaal in strijd zijn, in strijd ook met wat in Gen. I:5 is geopenbaard. Als wij te antwoorden hadden op de vraag, zoo zou ons eenig antwoord moeten zijn: geen van beide is juist.

In de tweede plaats willen we niet den kant uit, dien de Classis Tiel ons wil doen gaan.

Zullen we een vragenlijstje aan de Generale Synode voor gaan leggen? Dan zal het toch wel wat langer moeten zijn.

We beginnen dan maar met den Catechismus.

Mag men een verklaring van de nederdaling ter helle geven, die feitelijk in strijd komt met Antwoord 44 van den Catechismus?

Mag men zeggen, dat de begrafenissen van Christus nog wel andere beteekenis heeft, dan in Antwoord 41 is uiteengezet? Mag men zeggen, dat het opschrift van de Sacramenten onjuist is? En dat boven Zondag 23 moest staan „Van de Rechvaardigheid“?

Eenzelfde lijstje geven we met genoegen over de zeven en dertig artikelen.

En het lijstje uitleggende vragen, die ook leerstellig belang hebben, is zoo groot, dat er twee kolommen van ons blad mee te vullen zijn. We noemen in dezen tijd na Paschen maar eens deze vraag, mag men 't, „toen de deuren gesloten waren“ zoo verklaren, dat Jezus door de gesloten deur kwam of heeft men er een tijdsbepaling in te zien?

Dit is niet de weg, om de zaken tot oplossing te brengen.

Er is in onze Kerken, wat door onze vaders genoemd is, een vrijheid van profeteeren.

Maar natuurlijk binnen zekere grenzen. Er mag geen afwijking zijn van Schrift of belijdenis.

Komt een Dienaar des Woords door de uitlegging der Heilige Schrift tot het inzicht, dat een bepaalde uitdrukking in onze belijdenisschriften niet juist is, dan is de weg hem aangewezen. Dan heeft hij dat bezwaar in te dienen bij de kerkelijke vergaderingen.

Meent een lid der gemeente, dat de Dienaar des Woords van de belijdenis afwijkt, dan is de weg hem ook aangewezen. Dan zal hij met dien predikant hebben saam te spreken en als dat niet tot een bevredigend einde leidt, een klacht hebben in te dienen bij den Kerkeraad.

Maar men beginne niet met een vragenlijst aan onze Synodes voor te leggen.

Heeft iemand op den kansel geleerd of in geschrifte als de eenig juiste meening voorgesteld, dat de dagen

van Gen. I tijdperken waren? Is daar met hem over gehandeld? Dat zouden we eerst willen weten.

Dan komt de vraag aan de orde, hoe er verder te handelen is.

Ik vond het jammer en gevaarlijk in dezen tijd van valsche voorstellingen, dit artikel te verknippen. Daarom geef ik het liever in zijn geheel.

Wereldbeeld en paradijsverhaal.

In „Geref. Theol. Tijdschrift“ spreekt prof. Aalders nog een laatste woord ter afwikkeling van de polemiek, die hij had met Dr. Schouten. We ontleenen daaraan:

En nu wil ik ook nog eens weer met allen nadruk wijzen op de uiterst bedenkelijke strekking welke het disputabel stellen van de zinnelijke waarneembaarheid van de slang en haar sprekende en van de beide bijzondere Paradijsboomen heeft. Ik herhaal nog eens weer, wat ik in mijn zooveel genoemde brochure blz. 18 v. schreef, dat met dit disputabel stellen onzeker wordt, waarin de eigenlijke proef bestond, waarin de eigenlijke verleiding lag, en waarin de eigenlijke val heeft bestaan; en al de noodzakelijke consequentie daarvan moet wezen dat heel het Paradijs en ten slotte ook de val zelf disputabel wordt. Of zulk een exegese het gezag van de H. Schrift ongerept laat, moge Dr. Schouten zelf beslissen. Nu zegt hij wel dat niemand dergenen, die zich niet met de beslissing van Assen niet konden vereenigen, het feit van den zondeval of van de verschijning van Satan aan Eva heeft geloofd (blz. 155), en dat weet ik evengoed als hij; maar mijn betoog dat ik boven kort samenvatting heeft nog nooit iemand weerlegd. En als dat betoog niet weerlegd kan worden, moet de zucht om een andere exegese van het Paradijsverhaal te geven, al bedoelt men dat niet, beschouwd worden als voerende tot ondermijning van het Schriftgezag.

Ik heb mij steeds weer, met verwondering, afgevraagd, waarom Dr. Schouten en anderen met hem, er toch zoo tuk op zijn om zulk een andere exegese van het Paradijsverhaal te bepleiten, een exegese, die immers niet eens bestaat! Ik heb mij afgevraagd, waarom zij, indien zij staan op het standpunt door Dr. Schouten op blz. 451 aldus omschreven dat zij „trouw aan de Belijdenis, en absoluut buitend voor de autoriteit van Gods Woord, uit de sobere mededeelingen der Schrift niet direct een conclusie durven trekken aangaande de vier bekende bijzonderheden in het Paradijsverhaal, maar een non liquet uitspreken en hopen en bidden, dat voortgaand Schriftonderzoek en historiestudie tot een juist inzicht zullen leiden“, dan toch maar niet zich houden aan de, immers het meest voor de hand liggende, zinnelijke waarneembaarheid der bedoelde punten, om, wanneer te eeniger tijd het door hen gehoopte en afgebeden licht mocht gekomen zijn, een gravamen tegen de beslissing der Synode van Assen in te dienen. Ik durf hun wel verzekeren, dat, indien de nieuwe opvatting dan werkelijk exegese is, d.w.z. werkelijk uit den tekst der H. Schrift zelf ontleend, dat gravamen een gunstig oor zal vinden. Het is de H. Schrift maar welke wij willen justeren; en als iemand ons uit de Schrift kan aantoonen dat zij anders moet worden verstaan dan wij tot hiertoe meenden, dan zijn wij onmiddellijk bereid ons daarin te voegen. Maar — dan moet het ook werkelijk uit de Schrift aangetoond worden. We zijn niet klaar als iemand zegt: tegen de gangbare opvatting bestaan bezwaren en daarom stel ik een andere verklaring voor. Ik herinner opnieuw aan Kuyper's woord: „Het ox in exegese mag nimmer verzuikt“. Doch — om daartoe terug te keeren, wat mag toch de oorzaak zijn dat men er zoo tuk op is om de mogelijkheid te bepleiten van een andere opvatting, die nog niet bestaat, zelfs niet bij benadering is aan te geven (behalve dan ten opzichte van de slang, waar de oude, wel eens voorgestane meening alsof dit Satan in eigen persoon zou geweest zijn, gretig wordt aanvaard). Dr. Schouten heeft mij dit maatsel opgelost. Aan het einde van zijn laatste artikel zegt hij in een persoonlijk woord tot mij, dat de overgrote meerderheid van de Gereformeerde beoefenaren der natuurwetenschappen aan de uitspraken der Synode van Assen, waartegen ze nu zoo ernstige bezwaren hebben, niet veel aandacht zouden hebben geschonken, indien zij niet overtuigd waren, dat de Asser methode bij andere gedeelten der Schrift — en vooral Genesis I — tot een exegese voert, die niet in overeenstemming is met wat hun bekend is uit Gods openbaring in de natuur.“ Wringt daar dus de schouder? Welnu, laat ik mogen zeggen aan Dr. Schouten en alle Gereformeerde beoefenaren der natuurwetenschap, uit wier naam hij spreekt (of dit werkelijk de overgrote meerderheid is, kan ik niet beoordeelen; 't zou mij ten zeerste spijten — voor henzelf), dat het toch vrij wat beter ware maar eens kalm en rustig af te wachten of er inderdaad conflicten zouden ontstaan van den aard zooals zij duchten. Door zich nu te verzetten tegen de beslissing van Assen, waar geen enkel natuurwetenschappelijk vraagstuk in geding was, hebben zij het conflict, dat zij vreesden, uitgelokt. Dr. Schouten spreekt iets heel ernstigs uit als hij laat volgen dat „een onderling verstaan en de onmisbare samenwerking tusschen theologen en natuurfilosofen vrijwel onmogelijk is geworden“. Ik geloof dat Dr. Schouten het te doekser inzicht, maar — als hij gelijk heeft, dan ligt de schuld daarvan niet bij de theologen, maar bij natuurfilosofen als Dr. Schouten die zich partij stellen in een theologisch geding, waarbij geen enkel natuurwetenschappelijk vraagstuk aan de orde was, waarbij het ging over punten, die, gelijk Dr. Schouten zelf zegt „vroeger nooit bijzonder hun belangstelling getrokken“ hebben. Dat is in hooge mate te betreuren. Daarom, als Dr. Schouten een beroep op mij doet om mijn invloed aan te wenden ten einde de kloof te overbruggen en de samenwerking van alle Gereformeerde beoefenaren der wetenschap te bevorderen, dan verklaar ik mij niet alleen gaarne daartoe bereid,

maar verzeker hem, dat ik daarmede reeds lang bezig ben. Heel het debat dat ik met Dr. Schouten voer, heeft geen ander doel, dan om hem tot het inzicht te brengen, dat er geen enkele reden is, waarom hij zich tegen de Asser opvatting van het Paradijsverhaal keeren zou. Voortdurend heb ik mij tot hem gericht in de hoop hem te overtuigen, en daardoor de kloof te overbruggen. Wat zou het kostelijk zijn als mij dit nu eindelijk mocht gelukken; en als wij dan, natuurfilosofen en theologen tezaam, ons mogen werpen op het zoeken naar de oplossing van de problemen die in verband met de gegevens der natuurwetenschap bij de exegese van enkele gedeelten der H. Schrift zich voordoen; een oplossing, waarbij twee dingen toch onwrikbaar zullen moeten vaststaan: dat geen natuurwetenschappelijke feiten worden verkracht, maar ook dat geen exegese van de Schrift wordt gegeven die niet uit de Schrift is en daarom aan haar gezag zou te kort doen.

K. S.

BOEKBESPREKING.

„Job“, door Dr. L. H. Bleeker, Hoogleeraar aan de Universiteit te Groningen.
Groningen — J. B. Wolters' U. M., 1920.

Deze verklaring maakt deel uit van de serie „Tekst en Uitleg“.

Men bemerkt het reeds op de eerste bladzijden, dat de schrijver niet Gereformeerd is.

En het standpunt van een auteur bepaalt ook zijn vertaling en verklaring.

Vanzelf is onze houding tegenover deze verklaring een meer kritische.

Toch zullen al onze theologen goed doen van dit werk kennis te nemen. Niet alleen om ook van de gevoelens van anders georiënteerden op de hoogte te komen. Maar ook om er positief van te profiteren. Want er staan ontegenzeggelijk veel mooie en goede dingen in.

HEPP.

„In het land van de Papoea's“, door F. J. F. van Hasselt.

Utrecht — Kemink & Zoon.

Ook dit boekje van zendeling van Hasselt is voor de Christelijke scholen bestemd. Van Hasselt volgt echter een andere methode dan de Koning; hij geeft niet los naast elkaar staande verhalen, maar beschrijft één zendingsveld nauwkeurig. Dat hij daarvoor Nieuw-Guinea koos, spreekt vanzelf; hij is er geboren, want zijn vader was daar zendeling; zelf heeft hij er 30 jaren gewerkt, en is het vorige jaar, na genoten verlof, weer naar zijn arbeidsveld teruggekeerd. Bij het lezen van zijn boek komt zij onder den indruk met iemand te doen te hebben, die het terrein door aanschouwing kent; alles is levendig beschreven. Het eerste deel van 62 bladz. behandelt het land en zijn bewoners, en de volgende 90 bladz. brengen ons met het zendingswerk op de hoogte. Talrijke plaatjes staan ook hier tusschen den tekst. Het is keurig uitgegeven.

J. D. W.

„Leeren en Repeteeren“, door J. P. Mackaay.

Utrecht — Kemink & Zoon.

Een pracht van een boekje. Uit een vijftal vakken van onderwijs bracht de schrijver een en ander samen, wat door de leerlingen van Chr. scholen wordt geleerd en voortdurend moet worden gerepeteerd, zal het niet te spoedig worden vergeten. De zending is vergeten, behalve het herinneren aan de oprichting van eenige zendingsverenigingen; dat is wel heel jammer, en ook beslist een verzuim. Afgezien van deze leemte kunnen wij dit boekje hartelijk aanbevelen.

J. D. W.

Verdieping en Belijning: „Kind en Zending“.

Groningen — P. Noordhoff.

In de mooie serie: Verdieping en Belijning, verscheen „Kind en Zending“ als no. 3 en 6. De titel past niet geheel op den inhoud. Hoofdstuk 5: De waarde der medische zending als zendingsmiddel, van de hand van dr. G. Roijer, noemt zelfs het woord kind niet; het schijnt ons ook niet bedoeld te zijn, om kinderen ernaar op de hoogte te brengen; en waarom zou dan wel de medische dienst genoemd zijn en niet de schooldienst of de colportage? Deze opmerkingen doen echter niets af aan de waarde van dit artikel. Ook hoofdstuk 1: Kind en Zending, door prof. dr. Brouwer geschreven, staat, niettegenstaande zijn opschrift, in zeer ver verwijderd verband met het onderwerp dezer brochure: prof. Brouwer behandelt vooral de bezwaren tegen de zending, en hij doet dit principieel en afdoend. Ook hoofdstuk 2: De leeraar, eveneens van de hand van prof. Brouwer, geeft niet geheel, wat men verwacht, bijna de helft wordt in beslag genomen door een schets over het zendingsleven in ons land, en de verschillende motieven, die ons tot zendingsarbeid bewegen; in de tweede helft ontvangen wij schoone bladzijden over den leeraar. De behandeling van het eigenlijke onderwerp werd aan den heer A. J. Drewes toevertrouwd, en de keuze blijkt een zeer gelukkige te zijn. De heer Drewes doet zijn werk grondig; hij is schoolman en zendingsman beide. Dit artikel moet verhelderend werken; en geen onderwijzer zal het teleurgesteld terugde leggen.

De geheele brochure doet sterk uitkomen, dat zending niet iets apart is, iets speciaals voor liefhebbers, doch roeping en plicht der gemeente Gods, en alzoo van ieder geloovige.

In een aankondiging kunnen wij niet dieper op dit keurig uitgegeven en zeer waardevol boekje ingaan. Wij hopen in eenige artikelen verschillende zaken, hier onvoldoende, grondiger te bespreken; want ons wordt hier veel stof tot nader onderzoek gegeven.

J. D. W.

„Van Strijd en Overwinning“, door J. C. de Koning.

Utrecht — Kemink & Zoon.

Dit boekje van verhalen uit de geschiedenis der zending beleefde een derden druk. En wij verblijden ons daarover. Het bewijst, dat op onze Christelijke scholen